

‘Een goede visie als uitgangspunt maakt het nemen van beslissingen makkelijker’

Saskia de Bruijne, directeur OBS De Kleine Wereld

Bij de start van extra leertijd, had de De Kleine Wereld een volledig dagarrangement leertijduitbreiding voor zes uur per week extra les. “De school haalde met alle goede bedoelingen te veel verschillende projecten binnen”, evalueert de Bruijne die sinds 2011 directeur is. “Er werd voorbijgegaan aan het primaire proces. Wat is het doel van de lessen? Wat levert het op? Het team wilde gewoonweg te veel en het programma was overvol. We hebben de uren extra leertijd in verschillende fases afgebouwd naar twee uur per week. Eén uur daarvan vullen we met bewegingsonderwijs vanuit Lekker Fit!. In het andere uur verzorgen onze eigen docenten de extra lessen, met name op het gebied van kunst en cultuur. We hebben dus eerst weggedaan wat te veel was. Toen zijn we vanuit de visie van de school het onderwijs weer gaan opbouwen tot het eenduidige concept dat er nu staat.”

‘Het is prachtig hoe mensen veranderen als ze hun autonomie hervinden in hun werk’

In 2015 heeft de school een kwaliteitstraject doorlopen. “Toen zijn we met elkaar gaan dromen”, vertelt De Bruijne. “Hoe willen we dat een leerling na acht jaar De Kleine Wereld verlaat? We stelden onszelf de vraag hoe een leerling na acht jaar onze school zou moeten verlaten. Wat kan hij, wat wil hij, waar droomt hij van, wat weet hij van zichzelf, hoe gaat hij om met anderen, ga zo maar door.

En als we dat willen bereiken, wat moeten wij dan anders doen? Dat bleek nogal ingrijpend. We hebben ons hele onderwijs op zijn kop gezet.”

Pedagogiek als uitgangspunt

Geïnspireerd door het gedachtegoed van prof. Luc Stevens ontwikkelde het team een eigen visie op onderwijs, waarin de pedagogiek de centrale rol speelt. De driehoek relatie, autonomie en competentie vormt nu de basis voor het dagelijks handelen. Dat heeft tot gevolg dat de leerlingen op De Kleine Wereld werken met leerplannen en doelen die afgestemd zijn op hun capaciteiten, tempo, niveau en leerstijl. Uiteraard voldoet ons onderwijs aan de kerndoelen. Motivatie en taakgerichtheid bloeien op in een cultuur van veiligheid en oprechte interesse tussen leerling en leerkracht. Omdat er geen klassikale lessen meer gegeven



worden, hebben de leerkrachten tijd voor de leerlingen. Zij leveren maatwerk en maken veel van het lesmateriaal zelf. De kinderen werken in units met functieruimtes als een stil-telokaal, een werkplaats en een instructieruimte. Ze kiezen de ruimte die past bij het werk dat zij hebben gepland. In het begin was dit zeker voor onze oudste leerlingen een cultuurshock. Jonge kinderen voegen zich probleemloos in de nieuwe manier van werken. "Het concept staat stevig omdat het gefundeerd is op een sterke visie die gedragen wordt door het hele team. Een goede visie als uitgangspunt maakt het nemen van beslissingen makkelijker en zorgt ervoor dat je onderwijs beter klopt."

Rust en professionaliteit

In de ontwikkeling van De Kleine Wereld is ook de rol van de leerkrachten aanzienlijk veranderd. Leertijduitbreiding werd bij de start uitbesteed aan vakkrachten, nu is de extra leertijd grotendeels in handen van de vaste leraren. De Bruijne: "De vakleerkrachten waren echte specialisten, maar lang niet allemaal pedagoog en didacticus. Dat zorgde voor onrust in de school." De huidige manier van werken geeft de leraren en leerlingen meer rust. De leerkrachten zijn geen tijd meer kwijt aan het oplossen van de problemen die ontstonden tijdens de extra activiteiten. Het rooster met vijf gelijke dagen zorgt voor meer duidelijkheid. Van 8.30 - 14.00 uur is het leerling-tijd, waarbij de mentoren er ook helemaal voor de kinderen kunnen zijn. Van 14.00 tot 16.30 uur is gereserveerd als voorbereidingstijd voor de leraren. Daarnaast heeft de nieuwe manier van werken ervoor gezorgd dat de leerkrachten zich hebben ontwikkeld. "Het is magisch hoe mensen zijn veranderd in hun professionaliteit en houding", vertelt De Bruijne. "De leerkrachten met de meeste weerstand zijn uiteindelijk opgebloeid en zijn nu de voortrekkers van nieuwe manieren van werken."

Tip!

Stop er mee kinderen met elkaar te vergelijken!

Vertrouwen in leerkrachten en innovatie

Vertrouwen is voor De Bruijne een kernwaarde in de huidige vorm van onderwijs op De Kleine Wereld: "In de klassikale vorm van onderwijs, waar volgens een vaste methode wordt gewerkt, worden leerkrachten tegengehouden in hun eigen ontwikkeling. Door het gebruik van methodes en strakke lesroosters ontnemen je de leerkracht

Leertijduitbreiding OBS de Kleine Wereld

- Aantal leerlingen: 125.
- Wijk: Kralingen.
- Sinds: circa 2009.
- In groepen: alle.
- Aantal uur: 2.
- Activiteiten: Lekker Fit! kunst en cultuur, burgerschapsvorming etc.
- Door eigen leerkrachten en gastdocenten.
- Geïntegreerd in het lesaanbod.

Uitgelicht:

Pedagogisch tactvol onderwijs

Tijdens het ontwikkelen van het onderwijsconcept van De Kleine Wereld herkende het team zich in het gedachtegoed van Prof. Dr. Luc Stevens, oprichter van Stichting NIVOZ: Het Nederlands Instituut voor Onderwijs en Opvoedingszaken. Zijn visie sluit aan bij de reden waarom de leerkrachten in het onderwijs willen werken: De focus hoort in het onderwijs te liggen op het kind, niet op de cijfers, grafieken en plannen. Op De Kleine Wereld wordt er niet gewerkt met klassen op basis van leerjaar, maar zijn er drie leereenheden waarin kinderen van verschillende leeftijden zitten. Kinderen niet ouder dan vier jaar beginnen in het Laagland. Beheersen ze lezen en schrijven, en zijn ze er ook sociaal-emotioneel aan toe is, dan verhuizen naar Middelland. De oudste kinderen wonen in Hoogland. Ieder land heeft vaste groepen waarmee de schooldag start en eindigt. Na de kring beslissen de kinderen of ze een taak in de fluïsterruimte, de instructieruimte of het atelier van hun land doen. De kinderen hebben geen vaste werkplekken, behalve als een kind daarbij is gebaat. Omdat geen kind hetzelfde is, hebben alle kinderen een eigen leerroute afgestemd op wat zij al kunnen en hoe zij het beste leren. Aan leerdoelen werken de kinderen alleen, maar ook samen.

zijn professionele autonomie. Vertrouwen in innovatieve scholen: In onze maatschappij wordt gefocust harde resultaten op gebied van taal en rekenen, terwijl kinderen nog zo veel meer en zulke andere dingen moeten leren. Gelukkig is daar in het nieuwe inspectiekader veel meer ruimte voor. Dat betekent dat er meer vertrouwen is en innovaties in het onderwijs een eerlijke kans krijgen. Alle veranderingen hebben tijd nodig om te landen bij het publiek. Zo is dat ook met ons onderwijs. Kijk eens naar Finland. Daar is het onderwijs losgekoppeld van de politiek en hebben scholen tien jaar de tijd om iets te ontwikkelen, zonder dat ze gestoord worden door 'nieuw beleid'.

Leerlingen zijn trots

Door de nieuwe manieren van werken waarbij leertijduitbreiding een centrale plek inneemt, staan leerkrachten meer in hun kracht en zitten de leerlingen meer ontspannen op school. "Leerlingen zijn trots", geeft De Bruijne aan. "Ze worden niet meer met anderen vergeleken, maar maken voor zichzelf de optimale sprong in hun ontwikkelingen. Onze leerlingen stromen uit als prachtige individuen die kunnen zeggen: "Ik heb geleerd wat ik moest leren en ik weet wat ik nog wil leren. We nodigen iedereen die nieuwsgierig is naar onze manier van werken uit om zelf te komen kijken en oordelen. Verder hopen we natuurlijk dat er meer geld vrij komt om de panden van het Rotterdamse onderwijs aan te passen aan de eisen van deze tijd. Mensen maken het onderwijs en daarom zal er in mensen geïnvesteerd moeten worden. Dat doen ze op De Kleine Wereld door de gelden van Leren Loont zo slim mogelijk in te zetten."